

לאתר בית המדרש <

מה חדש בבית המדרש?

סוגיות אקטואליות בנושאים שונים הנוגעים למצוות התלויות בארץ

ללוחות אחוזי ערלה לחץ כאן
ללוח ערלה חורף תש"פ לחץ כאן

שאל את הרב

שאלה:
הכניס פרי אחד לבית האם מותר לאכול ממנו אכילת עראי קודם הפרשת המעשרות?
תשובה:
אף פרי אחד שנכנס לבית אסור לאכול

ראיית פני הבית

בעדכונים האחרונים עסקנו בשני שלבים המחייבים את הפירות בהפרשת תרומות ומעשרות:

א. עונת המעשרות - הזמן שהפרי בשל ואם קוטפים אותו מזמן זה ואילך יש להפריש ממנו תרומות ומעשרות, ואם קוטפים אותו לפני זמן זה אינו חייב בתרומות ומעשרות.

ב. גמר מלאכה - הפעולה האחרונה שרגילים לעשות בפירות שקטפו לפני שיוקם.

כפי שהתבאר, כל עוד לא נגמרה מלאכתן של הפירות ניתן לאכול אכילת עראי בלי להפריש תרומות ומעשרות. גם לאחר גמר המלאכה ישנם אופנים שמותר לאכול מהפירות אכילת עראי בלי להפריש תרומות ומעשרות, וזאת - **עד שיכניסם לבית.**

ראיית פני הבית

נאמר בדברים כ"ו, י"ג: "בערתי הקודש מן הבית", מכאן למדה הגמ' ש"אין הטבל מתחייב במעשר עד שיראה פני הבית". ההכנסה לבית "קובעת" את חיוב התרומות והמעשרות בפירות ואוסרת לאכול מהם אף אכילת עראי. אך ישנו חילוק בין **פירות שדעתו למכור לבין פירות שדעתו להכניסם לבית:**

פירות שדעתו למכור

פירות שאינו מתכוון להביאם לביתו אלא למכור אותם **נקבעים למעשר מיד עם גמר מלאכתם** (אף לפני שמכר אותם), ואסור לאכול מהם בלא הפרשת תרומות ומעשרות אפילו אכילת עראי.²

ממנו קודם שיעשר
אפילו אכילת עראי.
ואם קטף רק פרי אחד
והכניסו לבית נחלקו
האחרונים האם חייב
בתרומות ומעשרות,
ולכן אין להפריש ממנו
תרומות ומעשרות
בברכה אלא יפריש בלי
ברכה, וכן לא יעשר
ממנו על פירות אחרים
מחמת הספק¹.

¹ ע"י דרך אמונה פרק ד' מהל'
מעשר הט"ו בבה"ל ד"ה אוכל
ממנה ושם הי"ח ד"ה כסבר פרטי
הדינים.

בסיעתא דשמיא יצא לאור
גליון הליכות שדה 205
לע"נ הגאון רבי אליקים
שלנגר זצ"ל אשר במשך
עשרות שנים ערך את
גיליונות "הליכות שדה"
נלבע ה' אב תשע"ט

במסגרת הפעילות
הברוכה להפצת תורת
ארץ ישראל על ידי בית
המדרש להלכה
בהתישבות, מוציא בית
המדרש ידיעון הליכות
שדה אשר יוצא מספר
פעמים בשנה.
עם שדרוג הידיעון
לאחרונה והגדלתו, הננו

דין זה הינו רק אם עתיד למוכרם באותו מקום שנעשתה בו פעולת גמר מלאכתם. אולם אם מוליך את הפירות לעיר אחרת **וודאי** שלא ימכרם עד שיגיעו לאותה העיר, הפירות נקבעים למעשר רק כאשר יגיעו לעיר מכירתם, ועד שיגיעו לשם מותר לאכול מהם אכילת עראי³.

פירות שדעתו להביאם לביתו

פירות שקוטף בשביל להביאם לביתו נקבעים למעשר **רק כאשר מכניס אותם לבית**. עד לזמן זה מותר לאכול מהם אכילת עראי.

הגדרתו של בית הקובע למעשרות היא:

בית המיועד למגורים כלומר לשינה ואכילה⁴.

דוגמאות לבתים שונים שאינם מיועדים דווקא למגורי קבע ודינם:

בתי קירור ומחסנים - לא נחשבים לבית כיון שאינם מיועדים למגורים.

חנויות ומשרדים - נחשבים בית לעובדים הקבועים בהם.

בית כנסת ובתי מדרש - יש אומרים שבתי מדרשות וכוללים שלומדים בהם בקביעות כל היום קובעים למעשר לאותם הלומדים שם, כשם שחנות קובעת למעשר למוכר כיון שנמצא בה בקביעות כל היום⁵.

סוכה בימי חג הסוכות - אינה קובעת למעשר כיון שאינה דירת קבע⁶.

תנאים נוספים בהגדרתו של בית הקובע למעשר:

בית של בעל הפירות

בית קובע את הפירות למעשר רק כאשר בעל הבית הוא בעל הפירות.

אבל אדם שהכניס פירותיו לבית של אחרים, אין הבית קובע את פירותיו למעשר⁷. אך יש אומרים שאם דעתו ללון באותו לילה בבית זה הפירות נקבעים למעשר⁸.

צורת ההכנסה לבית הקובעת למעשר:

מהפסוק "ואכלו בשערך" למדו חז"ל⁹ שההכנסה לבית צריכה להיות דווקא **דרך השער** דהיינו **שיכניס את הפירות לבית דרך הכניסה הראשית** צורת הכנסה זו היא הנקראת **'ראיית פני הבית'**.

אולם **אם מכניס את הפירות בדרך אחרת**, כגון:

- דרך הגג
- דרך החלון
- דרך **קרפיפות** - חצר אחורית שיש ממנה פתח לבית.

הפירות פטורים מתרומות ומעשרות.

ונחלקו הראשונים אם פירות אלו מותרים רק באכילת עראי¹⁰ או שהינם מותרים אפילו באכילת קבע כיוון שמעתה אינם יכולים להתחייב עוד בתרו"מ (ולא יועיל אם יוציא אותם

שמחים לבשר כי ישנה
אפשרות לקבל את
הידיעון במייל על פי
הסכמתך.

לקבלת הידיעון שלחו
מייל חוזר <

תוכן הענינים לגיליון 205

- דברי זכרון והספד על הרב שלנגר זצ"ל
- כלאי הכרם
- על הספר עוד ינובון בשיבה
- שליחות בתרומה
- שיטת החזון איש בספיקא דדינא
- הוראות לקטיף חוויתי
- הפרשת חלה מקמחים מלאים
- הפרשת תרו"מ מעלי גפן ועלי פסיפלורה
- גדרי אכילת קבע ועראי במעשרות
- כריתת האמנה לחיוב תרו"מ
- לוח ערלה חורף תש"פ

שנת תש"פ- שנת
מעשר שני

ויכניס שוב דרך הפתח הראשי, כיוון שכבר נפטרו מתרו"מ¹¹).

אף שהמכניס את הפירות לבית דרך החלון או הדלת האחורית פטור מתרומות ומעשרות, מ"מ אמרו חכמים שלא ראוי לעשות כן אם כוונתו להפטר מתרו"מ¹².

וכך אמרו חז"ל¹³:

"בא וראה שלא כדורות הראשונים דורות האחרונים, דורות הראשונים היו מכניסין את פירותיהן דרך טרקסימון [שער החצר והבית] כדי לחייבן במעשר, דורות האחרונים מכניסין פירותיהן דרך גגות ודרך קרפיפות כדי לפטורן מן המעשר".

הכנסת ירקות הגדלים באדנית שבחלון, דרך החלון:

כאמור גם הכנסת הפירות דרך החלון נקראת הכנסה שלא כדרך והפירות פטורים מתרו"מ.

אך יש להסתפק: במי שגר בקומות עליונות ומגדל ירקות בעציצים על אדן החלון מבחוץ או מחוץ למעקה המרפסת האם הכנסה זו שמכניס את הירקות מהחלון נקראת הכנסה שלא כדרך כיון שלא הכניס דרך השער, או שמא נחשבת הכנסה זו כהכנסה כדרך שהרי אין אפשרות להכניסם דרך הכניסה הראשית.

להלכה: יש להפריש מפירות אלו תרומות ומעשרות, אך לא יברך על הפרשה זו. כמו כן יש להזהר שלא להפריש מתוצרת זו על תוצרת שנכנסה כדרך או להיפך כדי שלא תהיה הפרשה מהפטור על החיוב.

הכנסה מהחצר לבית דרך פתח שאינו הכניסה הראשית לבית:

מצוי, באותם המתגוררים בקומה ראשונה שיש להם חצר עם גינה הצמודה לבית ויש יציאה לחצר גם דרך סלון הבית (או חדר אחר בבית) ואין זו הכניסה הראשית לבית, ובחצר זאת מגדלים פירות וירקות. [יש להדגיש שאנו עוסקים בחצר שהשימוש בה הוא לזריעה בלבד ואין עושים בה שימושים אחרים שחצר זו אינה קובעת למעשר מצד עצמה] **להלכה:** יש להכניסם לבית דרך הדלת הראשית.

אמנם פעמים שאין עוד פתח לחצר והכניסה והיציאה היחידה לחצר היא דרך הסלון (או חדר אחר). בזה יש להסתפק האם הכנסה כזו נחשבת כדרך הכנסה לבית כיון שאין פתח אחר לחצר או שכיון שלא נכנסו הפירות דרך הפתח הראשי של הבית אין זו הכנסה כדרך. ונחלקו בזה פוסקי דורנו¹⁴.

להלכה: יש להפריש מפירות אלו תרומות ומעשרות אך לא יברך על הפרשה זו [ואין להקל לאכול מהם אפילו אכילת עראי]. כמו כן יש להזהר שלא להפריש מתוצרת זו על תוצרת טבל אחרת שנכנסה דרך השער או להיפך כדי שלא תהיה הפרשה מהפטור על החיוב.

הרוצה לברך על פירות הגדלים בחצר כזו בלא ספק יוציא את הפירות מעל הגדר של החצר ויכניסם דרך פתח הבית. וכן יכול להפריש בחצר עצמה עם ברכה.

התוצרת המשוקת כיום
בחנויות, שייכת לשנת
מעשר שני.

עם זאת, חשוב לדעת
שישנה עדיין תוצרת
שיתכן ושייכת לשנת
מעשר עני בעיקר
בשימורים, פירות יבשים,
יינות, שמנים וכדומה.

לקריאת המאמר המלא
לחץ כאן.

במסגרת בית ההוראה ע"ש הרב רזנברג זצ"ל

עונים רבני בית ההוראה
במשך שעות היממה
לשאלות הלכתיות
בטלפון 02-6488888 שלוחה
31.

ראש בית המדרש הגאון רבי יוסף אפרתי שליט"א

עונה בימים ראשון, שני
ושלישי בין השעות 12:30-
12:00 בשלוחה 5.

ניתן לקבל מידע או לשאל שאלות באתר בית

המדרש להלכה בהתישבות,

או בכתובת האימייל
bhl@bhl.org.il

יש להדגיש שגם חצר קובעת למעשרות ולכן ברוב
המקרים לגינה הצמודה לבית יש דין חצר ומיד
כשנלקטו הפירות בחצר, אסור לאכול מהם אפי' אכילת
עראי בלי להפריש תרומות ומעשרות. וכמו כן אפשר
לברך על ההפרשה אפילו שיכנסו לבית שלא דרך
הכניסה הראשית.

בעדכון זה עסקנו באופן קובע את הפירות למעשר מן
התורה - ההכנסה לביתו.

העידכונים הבאים יעסקו אי"ה בשישה אופנים נוספים בהם
הפירות יכולים להיקבע למעשר- מדרבנן, ואסור לאכול
מהם אכילת עראי, אף אם לא הכניסם לביתו:

חצר – הכנסת הפירות לחצר, קובעת אותם למעשר.

מקח – אם מכר את הפירות, נקבעים למעשר.

אור – אם בישל את הפירות.

תרומה – כלומר אם הפריש מפירות אלו תרומה.

מלח – אם מלח או כבש את הפירות.

שבת – אם ייחד את הפירות לאוכלם בשבת.

פרטי הדינים בדברים הקובעים למעשר יתבארו בעדכונים
הבאים בעז"ה.

¹ ברכות לה: ועוד.

² רמב"ם פ"ג מהל' מעשר הל' א ב.

³ ע"י משפטי ארץ פ"ז סעי' טז.

⁴ ע"י רמב"ם פ"ד ממעשר הל' ג' שצריך שיהיה בבית ד' אמות על ד' אמות אך תנאי זה אינו מצוי כיום בבתי העומדים לדירה.

⁵ דרך אמונה פ"ד ממעשר צה"ל ס"ק ס. ובנין פנימיה של ישיבה נחשב בית שקובע לדריים בו, אך הכנסה לבית המדרש שאין בבנין זה פנימיה דינה כהכנסה לבית הכנסת ובית המדרש.

⁶ ע"י פרטי הדינים ברמב"ם פרק ד' מהל' מעשר.

⁷ רמב"ם פרק ה' מהל' מעשר הל' ח.

⁸ ע"י משפטי ארץ פרק ז' סעי' כג.

⁹ ברכות לה: ועוד מקומות.

¹⁰ ע"י משפטי ארץ פרק ז' הערה לד השיטות בזה.

¹¹ ע"י חזון איש מעשרות סי' ג' סק"ט ושביעית סי' א' סק"ח שהוכיח כן.

¹² ע"י מאירי בברכות לה: שכתב שאסור להערים ולהכניס דרך גגות וקרפיפות כדי להפטר מן המעשר.

¹³ ברכות לה, ע"ב.

¹⁴ ע"י בסי' מים חיים פרק כד הערה מג שהביא שדעת הגר"ש אלישיב זצ"ל והגר"ח קניבסקי שיבלחט"א שכניסה דרך הסלון לא נחשבת כראיית פני הבית וצריך דוקא דרך הכניסה הראשית. ואילו דעת הגר"נ קרליץ זצ"ל שהכנסה דרך פתח זה נחשבת כראיית פני הבית עיי"ש. והשתא תשרי תש"פ נשאל מרן הגר"ח קניבסקי שליט"א על ידי ראש בית המדרש הגאון רבי יוסף אפרתי שליט"א והשיב שהדבר ספק אם נחשב הכנסה לבית ואינו יכול לברך.

**בברכת חורף בריא,
מזכירות בית המדרש**

הודעה זו נשלחה ל- bhl@bhl.org.il@gmail.com ע"י
הסרה מרשימת התפוצה דוח על ספאם

InforUMobile מערכת רב ערוצית לקשר עם הלקוח